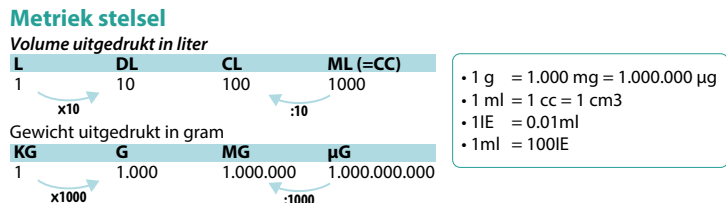

Concentratie = aantal van bepaalde stof dat is opgelost in bepaalde hoeveelheid oplossing.
 Een oplossing van 3% betekent dus dat er 3g stof is opgelost in 100ml → 30mg in 1ml.
 Als je wilt weten hoeveel mg/ml een percentage heeft vermenigvuldig je percentage met 10.
 De uitkomst is dan de concentratie in mg/ml. Dus als je wilt weten hoeveel mg/ml een 0,068% oplossing is bereken je $0,068 \times 10 = 0,68 \text{ mg/ml}$.
 Je kunt ook concentraties aantreffen van ‰ op ppm (parts per million). Een oplossing van 1‰ is gelijk aan 1g stof per 1000ml. $0,1\% = 1000 \text{ mg/1000ml} \rightarrow 1\% = 10 \text{ mg/ml}$.
Concentratie = (aantal van een bepaalde stof) : (hoeveelheid oplossing)
 Concentratie = (3000mg) : (100ml) = 30mg/ml = oplossing van 3%
Voorbeeld
 Een patiënt moet 100 mg Ketamine hebben. De aanwezige oplossing bevat 5%. Hoeveel ml moet je de patiënt toedienen?
Hoeveelheid vloeistof toedienen = benodigde hoeveelheid werkzame stof in de concentratie
 $5\% = 50 \text{ mg/ml}$
 Vloeistof = 100mg : 50mg = 2ml
 Stof = 2ml x 50mg = 100mg

Verdunnen
 De verdunningsfactor bereken je door de beginconcentratie te delen door de eindconcentratie (= de gewenste concentratie).
Voorbeeld
 Een oplossing met concentratie van 20% verdunnen tot een concentratie van 5%.
 De verdunningsfactor = 20 (beginconcentratie) / 5 (eindconcentratie) = 4.
 Je neemt ¼ deel van de beginconcentratie en ¾ deel van een oplosmiddel.
(% vooraddoplossing) x (volume vooraddoplossing in l of ml) = (% verdunning) x (volume verdunning in l of ml)
 Met andere woorden:
 $C1 = \% \text{ van wat heb je op voorraad hebt}$
 $V1 = \text{volume dat je op voorraad hebt}$
 $C2 = \% \text{ wat moet het \% worden}$
 $V2 = \text{wat moet het volume worden}$
 C1 en V1 gaan over de voorraad
 C2 en V2 gaan over de verdunning
Voorbeeld
 Een oplossing van 8% in een volume van 200 ml moet een oplossing van 4% worden.
Hoeveel ml water injectie moet je toevoegen aan de oorspronkelijke oplossing?
 $C1 = 8 \quad C2 = 4 \quad V1 = 200 \quad V2 = ?$
 Dus $V2 = (C1 \times V1) / C2 \rightarrow (8 \times 200) / 4 = 400 \text{ ml}$
 Je had 200 ml en moet naar een totaal van 400 ml. Hieruit volgt dat je 200 ml aan de oorspronkelijke oplossing moet toevoegen om de oplossing 4% te maken.

Medisch rekenen voor verpleegkundigen
 ESCULAAP
 • Verricht geen extra rekenwerk! Lees goed wat er gevraagd wordt.
 • Gaat het om hoeveelheid medicatie per dag of per keer?
 • Welke eenheden moet het antwoord bevatten?
EN... Blijf zelf altijd goed nadenken.
Lijkt het te veel? Bereken nogmaals of vraag assistentie!

Tabletten
 Zorg ervoor dat de eenheden gelijk zijn!
Hoeveel tabletten krijgt de patiënt per keer?
Totaal per dag = (tabletten per keer) x (aantal per 24 uur)
Totaal aantal tabletten = (aantal tabletten per 24 uur) x (aantal dagen)
Aantal dagen = (totaal aantal tabletten) : (aantal tabletten per 24 uur)

Infusie
 • 1 ml infuusvloeistof is ongeveer 20 druppels
 • druppels/uur = aantal ml/uur x 20 druppels
 • ml/uur = druppels/uur : 20 druppels
LET OP
Bij bloedproducten of andere meer visceuze vloeistoffen is 1 ml ongeveer 18 druppels.
Bij bovenstaande formule vervang je 20 door 18 druppels.
Voorbeeld
 De snelheid is 2L/24 uur. Hoeveel druppels/min zijn dit?
 2L per 24 uur = 2.000 ml per 24 uur
 2.000 ml per 24 uur = 2.000 : 24 = 83,333 ml per uur
 83,333 ml per uur = 83,333 x 20 = 1666,7 druppels per uur
 1666,7 druppels per uur = 1666,7 : 60 = 27 à 28 druppels per minuut
mmol
 Formule voor het berekenen van het aantal te geven ml bij mmol:
Voorschrift in mmol (V) : Aanwezige mmol per 1 ml (A) → (V : A)
Onthouden: Om de sterkte in mmol in een %-oplossing uit te kunnen rekenen per 1 ml dien je het percentage x 10 te doen.

Infuus- en spuitpomp
Voorbeeld 1
 Dhr. X heeft een maagulcus. Hiervoor krijgt hij ranitidine via een spuitpomp. Hij moet 600 mg/24 uur toegediend krijgen. De ampullen bevatten 100 mg/2ml. Je hebt spuiten van 60ml.
Hoeveel ml ranitidine en hoeveel ml NaCl 0,9% doe je in een spuit voor 24 uur?
 $600 \text{mg} : 100 \text{mg} = 6 \rightarrow 6 \times 2 \text{ml} = 12 \text{ml ranitidine}$
 De 12ml ranitidine moet je aanvullen tot 60ml (spuit inhoud)
 $60 \text{ml} - 12 \text{ml} = 48 \text{ml NaCl } 0,9\% \text{ toevoegen}$
Hoeveel milliliter per uur moet je per uur geven van deze spuit?
 Er is 60 ml beschikbaar (gevulde spuit), deze wordt in 24 uur toegediend.
 $60 \text{ml} : 24 \text{u} = 2,5 \text{ml/u}$
 De pomp wordt ingesteld op 2,5ml/uur
Voorbeeld 2
 Mw. Y heeft een aandoeining waarbij ze veel pijn ervaart. Om de pijn te verlichten krijgt ze morfine intraveneus toegediend. In een spuit van 60 ml zit 1 mg/ml van deze medicatie.
 De pomp staat op 5,8 ml per uur.
Hoeveel milligram morfine krijgt Mw. Y per 24 uur toegediend?
 $\text{Elk uur } 5,8 \text{ ml} \rightarrow 5,8 \text{ ml} \times 24 \text{ u} = 140 \text{ ml per } 24 \text{ uur} \rightarrow (1 \text{ mg/ml}) \rightarrow 140 \text{ mg per } 24 \text{ uur}$
 Indien de pijn toeneemt mag de morfine verhoogd worden naar 200 mg per 24 uur.
Wat wordt de nieuwe doorstroombelid van de pomp?
 $200 \text{mg} : 24 \text{uur} = 8,3 \text{mg/uur} \rightarrow (1 \text{mg/ml}) \rightarrow \text{Pompstand wordt aangepast naar } 8,3 \text{ml/uur}$

Uren naar minuten
(aantal uren x 60) = (aantal minuten)
Voorbeeld 2,4 uur = 2,4 x 60 = 144 minuten
Minuten naar uren
(aantal uren) = (aantal minuten) : 60
Voorbeeld 198 minuten : 60 = 3,3 uur
Zuurstof
 (hoeveelheid zuurstof in liters) = (inhoud cilinder in liters) x (druk in bar)
Voorbeeld
 5L fles zuurstof met druk van 200 bar
 $5 \text{L} \times 200 \text{ bar} = 1000 \text{L zuurstof beschikbaar}$
 Om te berekenen hoeveel minuten de zuurstof fles meegaat gebruik je deze formule:
(aantal liter beschikbaar) : (behoefte per min) = (beschikbare tijd in minuten)
Voorbeeld
 Volle fles, 5L zuurstof = 1000L → Ft. krijgt 2L/min zuurstof → $1000 \text{L} : 2 \text{L/min} = 500 \text{ min}$
Uitbreid voorbeeld
 Recept zegt: 60 mg/kg lichaamsgewicht per 24 uur. Verdeeld over 4 gelijke doses.
 Patiënt weegt 65kg. Aanwezige medicatie heeft een concentratie van 0,5g/ml.
Hoeveel ml geeft je per keer?
 Hoeveelheid medicijn per 24 uur: $65 \text{ kg} \times 60 \text{ mg/kg} = 3900 \text{ mg}$
 Hoeveelheid mg per keer: $(3900 \text{ mg per } 24 \text{ uur}) : (\text{aantal doses } 4 \text{ per } 24 \text{ uur}) = 975 \text{ mg per keer}$
 Hoeveelheid gram per keer: $975 \text{ mg} = 0,975 \text{ gram}$
 Hoeveelheid ml per keer: $0,975 \text{ gram} \rightarrow (0,975 \times 1) / 0,5 = 1,95 \text{ ml per keer}$
 Antwoord 1,95ml per keer

Vochtbalans
 Een vochtbalans zegt iets over de inname en uitscheiding van vocht. Onder normale omstandigheden is de inname in evenwicht met de uitscheiding. Bij lichte inspanning en een 'normale' omgevingstemperatuur (19°C – 22°C) is dit voor een volwassene ongeveer als volgt:
Opname vocht: + 2600 ml/dag:
 + 1000 ml/dag via de voeding
 + 1250 ml/dag via dranken
 + 350 ml/dag als oxidatiewater
Uitgescheiden vocht: - 2600 ml/dag:
 - 1500 ml/dag via de urine
 - 100 ml/dag via de ontlasting
 - 500 ml/dag via de longen
 - 500 ml via de huid (transpiratie)
Tips voor het invullen van de vochtbalans
 • Verzamel alle bruikbare informatie voor je vochtbalans.
 • Controleer de hoeveelheden vocht bij aanvang van de shift/dienst.
 • Controleer op regelmatige basis de veranderingen in vochtinname en -uitscheiding.
 • Schrijf de parameters in de vochtbalans.
 • Noteer in chronologische volgorde met de juiste eenheden (mmHg, ml, slagen/min, etc).
 • Kennis van de inhoudsmaten van het gebruikte servies op je afdeling

Voorbeeld
 Mw. Z werd eergisteren opgenomen op de Afdeling acute opname.
 In opdracht van de arts wordt besloten om vanaf 08:00 een vochtbalans te starten.
 Mw. Z krijgt enkel een infuus (650ml Glucose 5% over 24u).
Je hebt de opdracht om de vochtbalans van 08:00 tot 15:00 op te volgen.
 Je start dus met de berekening van de infuussnelheid:
 $650 \text{ ml Glucose } 5\% \text{ toedienen over } 24 \text{ u} \rightarrow 650 \text{ ml} : 24 \text{ u} = 27,083 \text{ ml/u} \rightarrow 27 \text{ ml/u}$

Het invullen van infuusvloeistoffen in de tabel:
 Het eerste uur start de telling. Dit wil zeggen dat er om 08:00 nog **GEEN** 27ml is toegediend. Om 09:00 is pas de eerste 27ml van de vochtbalans toegediend. Medicatie die op een bepaald uur wordt toegediend schrijf je alvast in het te bedienen uur.

Nu bereken je de totale vochtopname:
 $15-8 = 7 \text{ uur} \rightarrow 7 \times 27 \text{ ml} = 189 \text{ ml} \rightarrow \text{Mw. Z haar vochtopname is } 189 \text{ ml}$
 Je hebt rond 12:00 het urinaal gelegd met 250 ml urine.
 Haar vochtuitscheiding is dus 250 ml.

Om de vochtbalans te berekenen gebruik je de volgende formule:
 Vochtbalans = Vochtopname - Vochtuitscheiding

Let op je eenheden!
 (vochtbalans in ml) = (vochtopname in ml) - (vochtuitscheiding in ml)
 De vochtbalans voor Mw. Z is dus: $189 \text{ ml} - 250 \text{ ml} = -61 \text{ ml}$
 Het besluit is: **de vochtbalans is 61 ml negatief.**
 Mw. Z heeft meer vocht uitgescheiden dan zij heeft opgenomen.

Uur	Infuus
08:00	0
09:00	27 ml
10:00	27 ml
11:00	27 ml
12:00	27 ml
13:00	27 ml
14:00	27 ml
15:00	27 ml